

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

EU:n epävirallinen kehitysministerikokous 4.-5.9.2023

EU:n epävirallinen kehitysministerikokous pidetään 4.-5.9.2023 Cádizissa Espanjassa. Suomea kokouksessa edustaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio. Kehitysministerikokouksen varsinaisia aiheita ovat 1) 'kolmoissiirtymä', keskittyen erityisesti sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseen samanaikaisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän kanssa; ja 2) globaalin rahoitusarkkitehtuurin uudistaminen, jota käsiteltiin myös kahdessa edellisessä kehitysministerien kokouksessa ja joka on vuoden aikana esillä myös lukuisissa muissa kokoonpanoissa. Lisäksi ministerit keskustelevat videoyhteydellä YK:n apulaispääsihteerin Aminan Mohammedin kanssa mm. siitä, miten EU ja sen jäsenmaat yhdessä YK:n kanssa voivat vauhdittaa Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Muiden asioiden alla kuullaan päivitykset EU:n Ukraina-tukivälineestä, Global Gateway Forum –tapahtumasta ja keskustellaan Nigerin viimeaikaisten kehityskulkujen vaikutuksesta kehitysyhteistyölle.

Kolmoissiirtymä

Suomi korostaa sitoutumistaan kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteisiin ja näiden toimeenpanoon kansallisesti ja globaalisti, ml. laadukas ja yhdenvertainen/inklusiivinen koulutus, sukupuolten tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeudet, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, digitalisaatio ja innovaatiot, yksityissektorin tuki, ja verotus.

Suomi painottaa Global Gateway -strategian ja Team Europe -aloitteiden merkitystä EU:n ja sen jäsenmaiden yhteisenä panoksena kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja EU:n globaalin roolin vahvistamiselle. Global Gatewayn tulee tukea EU:n ilmastotavoitteita ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista, ml. köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamista, inklusiivista ja laadukasta koulutusta, naisten ja tyttöjen asemaa ja oikeuksia sekä ihmisoikeuksia laajemmin. Suomi korostaa ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa kehitykseen.

Suomi antaa tukea inhimillisen kehityksen/ sosiaalisten ulottuvuuksien huomioimiselle Global Gateway -strategiassa ja sen painopistealueilla. Suomi kannattaa EU:n strategisen viestinnän vahvistamista tästä näkökulmasta.

Suomi korostaa erityisesti inklusiivista ja laadukasta koulutusta ja digitalisaatiota Global Gatewayn toimeenpanossa ja Team Europe -yhteistyössä tukien EU:n toimien vahvistamista näillä sektoreilla ja edistäen suomalaisen osaamisen kytkemistä aloitteiden toimeenpanoon.

Suomi painottaa sukupuolten tasa-arvon edistämistä läpileikkaavasti EU:n ulkosuhteissa. Suomi korostaa sitä, että EU täyttää sukupuolten tasa-arvosuunnitelman (GAP III) sitoumuksensa, jonka mukaan vähintään 85 prosentissa kaikista EU:n uusista ulkoisista toimista sukupuolten tasa-arvoa edistetään tärkeänä tai päätavoitteena vuoteen 2025 mennessä.

Globaalin rahoitusarkkitehtuurin uudistaminen

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja tukee osaltaan myös Suomen strategisia taloussuhteita. Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä.

Suomi kannattaa monenkeskisten kehitys pankkien uudistamista ja kehittämistä tukemaan paremmin kehitys- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Suomi tukee kehitys pankkireformin tavoitteita, kuten kehitysrahoituksen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamista sekä kehitys pankkien vahvempaa roolia kumppanimaiden auttamisessa vastaamaan globaaleihin ja rajat ylittäviin haasteisiin, kuten ilmastomuutos.

Suomi tukee kehitys pankkien pääomien tehokkaampaa käyttöä muun muassa eri taseen optimointikeinojen avulla niiden olemassa olevien resurssien ja mandaattien puitteissa, kuitenkin heikentämättä kehitys pankkien pidemmän aikavälin rahoituskestävyyttä sekä vaarantamatta niiden korkeaa luottokelpoisuutta ja etuoikeutetun velkojan asemaa.

Suomi painottaa erityisesti kehitys pankkien roolia pidemmän aikavälin köyhyyden rakenteellisiin syihin puuttumisessa, toimintamaiden resilienssin kasvattamisessa ja kestävä kehityksen muutoksen aikaansaamisessa, vaikka viime aikoina rahoituksessa onkin korostunut useisiin samanaikaisiin ja äkillisiin kriiseihin vastaaminen. Kehitys pankit tarjoavat asiakasmaailleen rahoituksen lisäksi arvokasta asiantuntemusta, mitä olisi hyvä hyödyntää laajemminkin.

Suomi kannustaa kehitys pankkeja keskinäiseen koordinaatioon toimiensa ja mandaattiansa täydentävyyden varmistamiseksi.

Suomi painottaa, että kehitys pankkien reformiprosessien tulee olla osallistavia ja tasa-arvoisia. Kehittyvien maiden omistajuus on tärkeää. Lähestymistapa tulee olla erilainen köyhimmille ja hauraille maille sekä keskitulotason maille huomioiden näiden maiden erilaiset tarpeet ja resurssit. Maakohtaisen lähestymistavan tulee jatkossakin olla tärkeä osa kehitys pankkien toimintamallia. Suomi tukee pyrkimyksiä vahvistaa keskitulotason maiden roolia globaalien julkishyödykkeiden, erityisesti ilmastomuutoksen hillinnän, tuottamisessa. Tuki keskitulotason maille ei saa vähentää kaikkein köyhimmille maille kanavoitavaa tukea.

Samalla Suomi painottaa keskitulotason maiden omien resurssien ja veropohjan kehittämistä sekä maiden sitouttamista kestävä kehityksen tavoitteisiin ja sisäisen epätasa-arvon vähentämiseen.

Suomi korostaa yksityisen sektorin rahoituksen kasvattamista, jonka edistämiseksi pankit voisivat olla nykyistä tehokkaampia.

Suomi kannustaa kehitys pankkeja aktiiviseen dialogiin muiden monenkeskisten järjestöjen ja kumppaneiden, kuten OECD:n ja YK:n, kanssa kehitys pankkireformin synergioiden varmistamiseksi suhteessa muihin monenkeskisen kehitysrahoitusjärjestelmän uudistamiseen tähtääviin aloitteisiin.

Suomi edistää erityisesti valtiovarainministerien ilmastokoalitiota sekä sopeutumisrahoituksen Champions-ryhmää, joiden perustamisessa Suomi on ollut aktiivinen, hyvinä esimerkkeinä yhteistyöalustoista, joiden avulla koordinoidaan kansallisia politiikkoja kohti globaalien julkishyödykkeiden rahoittamista.

Asialista:

Kolmoissiirtymä	4
Globaalin rahoitusarkkitehtuurin uudistaminen.....	5

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KEO-20 Leinonen Silja

18.8.2023

Asia

Kolmoissiirtymä

Kokous/tapaaminen

Epävirallinen kehitysministerikokous 4.-5.9.2023

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Silja Leinonen, UM KEO-20, silja.leinonen@gov.fi

Paula Malan, UM KEO-20, paula.malan@gov.fi

Krista Orama, UM KEO-20, krista.orama@gov.fi

Annamari Tornikoski, UM KEO-20, annamari.tornikoski@gov.fi

Jenny Haukka, UM KEO-40, jenny.haukka@gov.fi

Heidi Höök, UM KEO-40, heidi.höök@gov.fi

Terhi Paikkala, UM KEO-10, terhi.paikkala@gov.fi

Elina Poikonen, UM EUR-20, elina.poikonen@gov.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kolmoissiirtymä (*triple transition*) (eli sosiaalinen, vihreä ja digitaalinen siirtymä) on yksi Espanjan EU-puheenjohtajakauden kehityspoliittisista prioriteeteista. Epävirallisessa kehitysministerikokouksessa keskitytään Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden sosiaaliseen ulottuvuuteen ja EU:n panokseen tavoitteiden saavuttamiseksi, mm. vahvistamalla tätä puolta Global Gateway –strategian toimeenpanossa. (Global Gateway –strategian ja siihen liittyvän investointitarjoaman tarkoituksena on vahvistaa EU:n kumppanuuksia mm. Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa, ja tätä toteutetaan mm. eri eurooppalaisten toimijoiden yhteistyöllä eli ns. Team Europe –aloitteilla.) Keskustelun ajankohta on juuri ennen 18.-19. syyskuuta järjestettävää YK:n kestävä kehityksen huippukokousta ja tarkoituksena on edistää EU:n ja sen jäsenmaiden yhteneväisten viestien valmistelua huippukokoukseen. Komissio on myös toivonut, että ministerit antaisivat kokouksessa ohjeistusta syksyllä neuvoteltaviin neuvoston päätelmiin sosiaalisesta siirtymästä.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi korostaa sitoutumistaan kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteisiin ja näiden toimeenpanoon kansallisesti ja globaalisti, ml. laadukas ja yhdenvertainen/inklusiivinen koulutus, sukupuolten tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeudet, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, digitalisaatio ja innovaatiot, yksityissektorin tuki, ja verotus.

Suomi painottaa Global Gateway -strategian ja Team Europe -aloitteiden merkitystä EU:n ja sen jäsenmaiden yhteisenä panoksena kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja EU:n globaalien roolin vahvistamiselle. Global Gatewayn tulee tukea EU:n ilmastotavoitteita ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista, ml. köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamista, inklusiivista ja laadukasta koulutusta, naisten ja tyttöjen asemaa ja oikeuksia

sekä ihmisoikeuksia laajemmin. Suomi korostaa ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa kehitykseen.

Suomi antaa tukea inhimillisen kehityksen/ sosiaalisten ulottuvuuksien huomioimiselle Global Gateway -strategiassa ja sen painopistealueilla. Suomi kannattaa EU:n strategisen viestinnän vahvistamista tästä näkökulmasta.

Suomi korostaa erityisesti inklusiivista ja laadukasta koulutusta ja digitalisaatiota Global Gatewayn toimeenpanossa ja Team Europe -yhteistyössä tukien EU:n toimien vahvistamista näillä sektoreilla ja edistämällä suomalaisten osaamisen kytkemistä aloitteiden toimeenpanoon.

Suomi painottaa sukupuolten tasa-arvon edistämistä läpileikkaavasti EU:n ulkosuhteissa. Suomi korostaa sitä, että EU täyttää sukupuolten tasa-arvosuunnitelman (GAP III) sitoumuksensa, jonka mukaan vähintään 85 prosentissa kaikista EU:n uusista ulkoisista toimista sukupuolten tasa-arvoa edistetään tärkeänä tai päätavoitteena vuoteen 2025 mennessä.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU on panostanut viime vuosina ulkosuhteissaan vahvasti vihreän ja digitaalisen siirtymän (twin transition) edistämiseen, ml. Global Gateway -strategian puitteissa. Viimeaikaisissa ministerikokouksissa jäsenmaat ovat nostaneet esille tarpeen panostaa vahvemmin myös Global Gatewayn sosiaaliseen ulottuvuuteen, kuten koulutukseen. EU:n yhteiset viestit inhimillisen kehityksen tavoitteista ovat myös tärkeitä tulevaa YK:n SDG-huippukokousta ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ajatellen.

4. TAUSTA

YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä 18.-19.9. New Yorkissa järjestetään kestävän kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals, SDG) toimeenpanon seurantakokous (SDG Summit). Kokous pidetään joka neljäs vuosi osana Agenda 2030-toimintaohjelman toteuttamisen arviointia. Vallitsevana huolena on kestävän kehityksen tavoitteiden hidastuminen tai joidenkin osalta jopa tilanteen heikentyminen. Nykytahdilla tullaan saavuttamaan vain 12 prosenttia agendan alatavoitteista. Tavoitteista 30 prosentissa ei ole nähty lainkaan edistystä tai on tapahtunut heikennystä vuoteen 2015 verrattuna. Tämä lisää jännitteitä globaalin etelän ja pohjoisen välillä. Tarvitaan pikaisesti yhteisiä toimia, joilla voidaan vastata kasvavaan köyhyyteen ja lisääntyviin kriiseihin ja uhkiin.

Huippukokous on merkittävä mahdollisuus uudistaa poliittinen sitoutuminen kestävän kehityksen tavoitteisiin ja niiden toimeenpanoon. SDG-huippukokouksen yhteydessä neuvotellaan poliittinen julistus Agenda 2030:n toimeenpanon vauhdittamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. EU:n tavoitteena SDG-huippukokouksessa on vahvistaa kansainväliset sitoumukset Agenda 2030:n toimeenpanolle, ml. tuki keskustelulle YK:n pääsihteerin elvytysuunnitelmasta. EU tukee SDG-huippukokouksen tulosten yhdistämistä tulevaisuushuippukokouksen (Summit of Future 9/2024) valmisteluihin. EU tulee painottamaan SDG-huippukokouksessa sosiaalista siirtymää ja tähän liittyvien tavoitteiden toimeenpanoa. Komission puheenjohtaja on painottanut Global Gatewayta EU:n keskeisimpänä kontribuutiona kestävänä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen.

Inhimillisen ja sosiaalisen kehityksen huomioiminen EU:n ulkosuhteissa ja Global Gateway -strategian toimeenpanossa on nykyiselle puheenjohtajalle Espanjalle prioriteetti. Espanja pitää tärkeänä, että komission ja Global Gateway-strategian vahvasti painottamassa digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä (twin transition) huomioidaan vahvemmin myös siirtymän inhimilliset vaikutukset ja puututaan mahdollisiin riskeihin (mm. eriarvoistuminen maiden sisällä ja niiden välillä, työmarkkinoihin liittyvät haasteet). Kestävien kehitystulosten ja EU:n geopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi Espanja korostaa kolmannen ulottuvuuden, sosiaalisen siirtymän, nostamista kaksoissiirtymän rinnalle. Myös komissio ja EU:n ulkosuhdehallinto ovat pitäneet aihetta esillä, viimeksi CODEV-PI-työryhmäkoukussa (13.7. ja 20.7.), joissa asian käsittely on saanut kannatusta useilta jäsenmailta. Jäsenmaat ovat nostaneet asiaa esille myös aiemmissa kehitysministerikoukussa. EU:n ulkosuhdehallinto on pitänyt tärkeänä keskustelua kolmoissiirtymästä kehitysministeritasolla juuri ennen SDG-huippukokousta.

Epävirallista kehitysministerikokousta pohjustavassa EU:n ulkosuhdehallinnon ja komission laatimassa **orientaatioasiakirjassa** kuvataan globaaleja sosiaalisen kehityksen ja hyvinvoinnin haasteita ja epätasa-arvon vastaisen työn merkitystä Agenda 2030 -tavoitteiden raiteille saamisessa. Asiakirjan mukaan EU osallistuu Agenda 2030:n inhimillisen ja sosiaalisen ulottuvuuden edistämiseen seuraavasti: 1) EU:n vapaaehtoisella SDG-tavoitteiden toimeenpanon tarkastelulla; 2) Global Gateway:n sosiaalisella ulottuvuudella, jossa inhimillisen ja sosiaalisen kehityksen ulottuvuudet otetaan läpileikkaavasti huomioon digi-, energia-, kuljetus-, terveys- ja koulutussektoreilla; 3) Team Europe -lähestymistavan avulla myönnettyllä tuella inhimilliselle kehitykselle, erityisesti koulutukseen; 4) tukemalla kumppanimaiden sosiaalisen suojelun järjestelmiä ja resilienssiä; 5) nuorten roolia ulkosuhteissa tukevan toimintasuunnitelman (Youth Action Plan), globaalien terveysstrategian ja EU:n sukupuolten tasa-arvosuunnitelman (GAP III) toimeenpanon avulla, ja; 6) kunnioittamalla ja edistämällä ihmisoikeuksia, joista paperissa on mainittu työntekijöiden oikeudet sekä pääsy koulutukseen ja laadukkaisiin palveluihin ja tukemalla kansalaisyhteiskuntaa ja demokratiaa sekä ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KEO-50 Oikari Emmi
Montonen Jaana
Särkkä Lauri

23.08.2023

Asia

Globaali kehitysrahoitusarkkitehtuuri

Kokous/tapaaminen

Epävirallinen kehitysministerikokous 4.-5.9.2023

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Emmi Oikari, UM/KEO-50, emmi.oikari@gov.fi, +358503067141

Jaana Montonen, UM/KEO-50, jaana.montonen@gov.fi, +358503513355

Lauri Särkkä, UM/KEO-50, lauri.sarkka@gov.fi, +358504796962

Tuuli Juurikkala, VM, tuuli.juurikkala@gov.fi, +358505204333

Outi Jurkkola, VM, outi.jurkkola@gov.fi, +358503006720

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kokouksessa jatketaan keskustelua EU:n yhteisistä näkemyksistä monenkeskisten kehitys pankkien uudistamisprosessiin. EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Borrell on lähettänyt kysymyksiä ohjaamaan keskustelua globaalista kehitysrahoitusarkkitehtuurista. Kysymykset liittyvät EU:n yhteiseen viestiin ja prioriteetteihin kehitysrahoituslaitosten uudistamisessa, jota käsitellään syksyn kansainvälisissä kokouksissa. Uudistusprosessi on pisimmällä Maailmanpankissa, minkä lisäksi toimintaansa uudistavat useat aluepankit.

2. SUOMEN TAVOITE

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja tukee osaltaan myös Suomen strategisia taloussuhteita. Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä.

Suomi kannattaa monenkeskisten kehitys pankkien uudistamista ja kehittämistä tukemaan paremmin kehitys- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Suomi tukee kehitys pankkireformin tavoitteita, kuten kehitysrahoituksen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamista sekä kehitys pankkien vahvempaa roolia kumppanimaiden auttamisessa vastaamaan globaaleihin ja rajat ylittäviin haasteisiin, kuten ilmastonmuutos.

Suomi tukee kehitys pankkien pääomien tehokkaampaa käyttöä muun muassa eri taseen optimointikeinojen avulla niiden olemassa olevien resurssien ja mandaattien puitteissa, kuitenkin heikentämättä kehitys pankkien pidemmän aikavälin rahoituskestävyyttä sekä vaarantamatta niiden korkeaa luottokelpoisuutta ja etuoikeutetun velkojan asemaa.

Suomi painottaa erityisesti kehitys pankkien roolia pidemmän aikavälin köyhyyden rakenteellisiin syihin puuttumisessa, toimintamaiden resilienssin kasvattamisessa ja kestävä kehityksen muutoksen aikaansaamisessa, vaikka viime aikoina rahoituksessa onkin korostunut useisiin samanaikaisiin ja äkillisiin kriiseihin vastaaminen. Kehitys pankit tarjoavat asiakasmalleen rahoituksen lisäksi arvokasta asiantuntemusta, mitä olisi hyvä hyödyntää laajemminkin.

Suomi kannustaa kehitys pankkeja keskinäiseen koordinaatioon toimiensa ja mandaattiansa täydentävyyden varmistamiseksi.

Suomi painottaa, että kehitys pankkien reformiprosessien tulee olla osallistavia ja tasa-arvoisia. Kehittyvien maiden omistajuus on tärkeää. Lähestymistapa tulee olla erilainen köyhimmille ja hauraille maille sekä keskitulotason maille huomioiden näiden maiden erilaiset tarpeet ja resurssit. Maakohtaisen lähestymistavan tulee jatkossakin olla tärkeä osa kehitys pankkien toimintamallia. Suomi tukee pyrkimyksiä vahvistaa keskitulotason maiden roolia globaalien julkishyödykkeiden, erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän, tuottamisessa. Tuki keskitulotason maille ei saa vähentää kaikkein köyhimmille maille kanavoitavaa tukea.

Samalla Suomi painottaa keskitulotason maiden omien resurssien ja veropohjan kehittämistä sekä maiden sitouttamista kestävä kehityksen tavoitteisiin ja sisäisen epätasa-arvon vähentämiseen.

Suomi korostaa yksityisen sektorin rahoituksen kasvattamista, jonka edistämässä pankit voisivat olla nykyistä tehokkaampia.

Suomi kannustaa kehitys pankkeja aktiiviseen dialogiin muiden monenkeskisten järjestöjen ja kumppaneiden, kuten OECD:n ja YK:n, kanssa kehitys pankkireformin synergioiden varmistamiseksi suhteessa muihin monenkeskisen kehitysrahoitusjärjestelmän uudistamiseen tähtääviin aloitteisiin.

Suomi edistää erityisesti valtiovarainministerien ilmastokoalitiota sekä sopeutusrahoiduksen Champions-ryhmää, joiden perustamisessa Suomi on ollut aktiivinen, hyvinä esimerkkeinä yhteistyöalustoista, joiden avulla koordinoidaan kansallisia politiikkoja kohti globaalien julkishyödykkeiden rahoittamista.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Keskustelun tavoitteena on keskustella EU-jäsenmaiden kantojen yhdenmukaistamisesta erityisesti Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston vuosikokouksiin. Kehitys pankkireformia käsitellään myös ECOFIN –kokouksissa, seuraavaksi 15.-16.9.2023. Usean EU-maan kuvernöörinä Maailmanpankissa toimii valtiovarainministeri, ja Kansainvälistä valuuttarahastoa koskevat asiat ovat jäsenmaissa keskuspankkien ja valtiovarainministeriöiden hoidossa.

Keskustelu on jatkoa EU:n epäviralliselle kehitysministerikokoukselle 8.–9.3.2023, kehitysministerikokoonpanon ulkoasiainneuvostolle 4.5.2023 sekä Ranskan Pariisissa 22.–23.6.2023 järjestämälle New Global Financing Pact -huippukokoukselle.

Kehityspankkireformi on aiheensa useissa kansainvälisissä kokouksissa syksyllä, ml. G20-johtajien huippukokous syyskuussa, YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä pidettävä kestävä kehityksen SDG-huippukokous syyskuussa, Maailmanpankin ja kansainvälisen valuuttarahaston vuosikokoukset lokakuussa sekä COP28-ilmastokokous marraskuussa.

4. TAUSTA

Vaatimukset kansainvälisen rahoitusjärjestelmän ja kehitysrahoitusarkkitehtuurin uudistamiseksi ovat kiihtyneet viime vuosina eri foorumeilla ja eri tahojen toimesta, ml. YK, G7, G20 ja kansainväliset ilmastokokoukset. Vaikka keskustelu on saanut alkunsa erityisesti Maailmanpankin uudistustarpeesta, kohdistuu uudistus paine koko monenkeskiseen kehityspankkijärjestelmään. Monenkeskisiä kehityspankkeja vaaditaan uudistumaan, mobilisimaan resursseja ja hyödyntämään pääomiaan paremmin, jotta ne voisivat vastata tehokkaammin useisiin samanaikaisiin globaaleihin, alueellisiin ja paikallisiin kriiseihin. Osittain vaatimus johtuu myös negatiivisesta kehityksestä kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Tämänhetkisessä vaikeutuneessa geopoliittisessa ja makrotaloudellisessa toimintaympäristössä erityisesti köyhimpien kehittyvien maiden rahoitustarpeet ovat nousseet pandemian, ilmastonmuutoksen voimistamisen sään ääri-ilmiöiden ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Samaan aikaan niiden velkakestävyys on heikentynyt ja hauraus sekä konfliktit ovat lisääntyneet. Lisäksi Ukrainan mittavien rahoitustarpeiden, heikentyneen maailmantalouden ja julkisten talouksien haasteiden vuoksi kehityspankkien osakkeenomistajien valmius kehityspankkien lisärahoittamiseen pääomankorotuksilla on hyvin rajallinen.

Kehityspankkien osakkeenomistajat edellyttävät kehityspankkien säilyttävän korkeimman luottoluokituksensa voidakseen edelleen kanavoida rahoitusmarkkinoita edullisempaa rahoitusta asiakasmailleen. G20-maiden teettämän riippumattoman, kehityspankkien pääoman riittävyttä (ns. Capital Adequacy Framework, CAF) koskevan arvioinnin mukaan kehityspankeilla olisi keinoja myös nykyisen pääomansa parempaan hyödyntämiseen. Alueelliset kehityspankit ovat todenneet toteuttaneensa jo merkittävän osan esitetystä suosituksista. On epävarmaa, johtaisiko G20-maiden teettämän arvion suositusten toimeenpano todellisuudessa usean sadan miljardin Yhdysvaltain dollarin arvioituun lisäykseen kehityspankkien rahoituskapasiteetissa keskipitkällä aikavälillä. Myös G7-maat ovat tuoneet Yhdysvaltain valtiovarainministeri **Janet Yellenin** johdolla syksyllä 2022 esille tarpeen päivittää monenkeskisten kehityspankkien mandaatteja vastaamaan entistä paremmin rajat ylittäviin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, sekä tukemaan kehittyviä maita globaaleiden julkishyödykkeiden, kuten terveysturvallisuuden, rauhan, ilmaston ja ympäristön, tuottamisessa.

Kehityspankit ovat tärkeitä toimijoita ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. COP26 Glasgow Climate Pactin tuloksena sopeutumisrahoitus pitäisi kollektiivisesti kaksinkertaistaa vuodesta 2019 vuoteen 2025 mennessä, ja tavoitteen saavuttamiseksi kansallisten ilmastorahoitussitoumusten lisäksi tulisi sitouttaa myös kehityspankit mukaan tavoitteeseen. Sekä sopeutumiseen että hillintään kohdistuvien rahavirtojen lisäksi kehityspankkien tulisi pystyä raportoimaan ilmastotyön tuloksista laajemmin, läpinäkyvästi ja uskottavasti. Rahoitusta halutaan lisätä myös keskitulotason maille, jotka ovat ratkaisevia ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, esimerkiksi luomalla kannustimia hiilivoimaloiden sulkemiselle pehmeäehtoisen rahoituksen avulla. Tämä lisäys halutaan tehdä vähentämättä tukea vähiten kehittyneille maille. Kehittyviä maita edustava G11-ryhmä on korostanut

tarvetta huolehtia, etteivät ehdotetut uudet painopisteet siirrä huomiota kehityspankkien perinteisistä kehitys- ja köyhyydenvähentämistavoitteista tai maakeskeisestä lähestymistavasta. Kehitysrahoituslaitokset julkistivat kesäkuussa 2023 yhteiset periaatteet rahoituskriteereiden yhdenmukaistamiseen Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisiksi. Yhdenmukaistamistyö aloitettiin vuonna 2017.

Euroopan unioni haluaa vahvistaa EU-koordinaatiota ja yhdenmukaistaa yhteisiä EU-viestejä kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa, myös suhteessa kehitysrahoituslaitosten uudistamiseen. Komissio on katsonut, ettei Eurooppa voi jäädä jälkeen monenkeskisten kehityspankkien uudistamista ja kehittämistä koskevassa keskustelussa ja EU:n tulee ottaa kantaa tämän alla esitettyihin kysymyksiin. On muistettava, ettei EU ole suoraan edustettuna kehityspankeissa (pl. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankissa, EBRD) ja johtokuntatyön osalta koordinaatio tehdään kehityspankkien äänestysryhmissä, joissa on myös EU:n ulkopuolisia maita.

Kehitysrahoituslaitosten uudistamisesta keskusteltiin EU:n epävirallisessa kehitysministerikokouksessa 8.-9.3. ja kehitysministerikokouksessa 4.5.2023. Kokouksissa peräänkuulutettiin muutoksen momentumia sekä ilmatorahoituksen ja keskituloisten maiden tarpeiden huomioimista kehitysrahoituslaitosten uudistamisessa. Kehitysrahoituslaitosten työohjelmissä ja visioissa tulee fokusoida köyhyyden poistamiseen ja vaurauden jakamiseen, mutta samalla ottaa huomioon globaalit haasteet. Maailmanpankin uudistettu työohjelma on nähty positiivisena askeleena. EU-kantojen koordinoitua kehityspankkien uudistuksesta pidetään tärkeänä.

Presidentti **Emmanuel Macronin** aloitteesta Pariisissa 22.–23.6.2023 järjestetty huippukokous teemalla ”A New Global Financial Pact with Global South” pyrki nostamaan kehittyneiden maiden tietoisuutta kasvavista kehitysrahoitustarpeista ja vastaamaan kehittyvien maiden odotuksiin kasvavasta kehitys- ja ilmatorahoituksesta. Huippukokouksen pääviesti oli, että yhdenkään maan ei tulisi joutua valitsemaan köyhyyden vähentämisen ja planeetan pelastamisen välillä. Keinoiksi keskustelussa nostettiin erityisesti erityisnosto-oikeuksien tehokkaampi hyödyntäminen, kehityspankkien toiminnan tehostaminen ja uudistaminen, yksityisen rahoituksen lisääminen sekä velkajärjestelyjen edistäminen. Suomen painottamia teemoja olivat kehittyvien maiden verotuskapasiteetin kehittäminen sekä oman rahoituskyvyn vahvistaminen. Huippukokouksen yhteydessä ei tehty päätöksiä konkreettisista sitoumuksista. Kokouksen marginaaleissa valmisteltiin kehityspankkeja koskeva visiopaperi, johon Suomi ja muut Pohjoismaat liittyivät.

Maailmanpankin evoluutioprosessi

Osana laajempaa reformivaatimusta Maailmanpankkiryhmän (WBG) osakkeenomistajat pyysivät G7-maiden aloitteesta vuoden 2022 vuosikokouksessa pankkiryhmän johtoa käynnistämään Evolving Bank -uudistusprosessin alkusysäykseksi laajemmalle kehityspankkireformille. Vastaavat odotukset kohdistuvat myös alueellisiin kehityspankkeihin.

Maailmanpankkiryhmä valmisteli uudistustiekartan (Evolution Roadmap), joka julkistettiin 18.12.2022. Prosessin tuloksena syntyvä uudistamissuunnitelma on tarkoitus hyväksyä vuoden 2023 lokakuun vuosikokouksessa. Tiekartta koostuu kolmesta osa-alueesta: 1) pankkiryhmän **vision ja mandaatin** uudelleen tarkastelu, ml. vahvempi painotus globaaleihin julkishyödykkeisiin kuten ilmastonmuutoksen hillitsemiseen; 2) pankkiryhmän **toimintamallin** uudelleenarviointi, ml. maakohtainen lähestymistapa vs. globaalit tavoitteet, yksityissektorin parempi mobilisointi, kehityspankkien välinen työnjako, asiakasmaiden

valinta ja priorisointi, mm. pehmeäehtoisen rahoituksen lisääminen keskitulotason maille; sekä 3) vaihtoehtojen kartoitus **rahoituskapasiteetin ja -mallin parantamiseksi**. Uudistusprosessia johtaa Maailmanpankkiryhmän uusi pääjohtaja **Ajay Banga**.

Kehityspankkireformi oli keskiössä Maailmanpankkiryhmän ja IMF:n kevätkokouksissa 10.–16.4.2023 Washingtonissa teemalla ”Reshaping Development for a New Era”. Kevätkokousten yhteydessä pidettävässä kehityskomiteassa pääaiheena oli Maailmanpankkiryhmän vision, mandaatin sekä toiminta- ja rahoitusmallin uudistaminen. Maailmanpankkiryhmän kehittämistä käsittelevä evoluutioprosessi (nk. Evolution of the World Bank Group) on edennyt hyvin ja pankkiryhmän roolia globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi tullaan vahvistamaan. Kevätkokousten kehityskomitean keskustelun ja sitä seuraavien lisäkonsultaatioiden pohjalta pankin johto valmistelee uudistusprosessista tarkemman esityksen pankin osakkeenomistajille lokakuun vuosikokouksen yhteydessä pidettävään kehityskomitean istuntoon.

Uudistuksessa Maailmanpankille ehdotettu uusi visio ja tehtävä vahvistavat ilmastonmuutoksen vastaisia toimia säilyttäen kuitenkin nykyisen köyhyyden vähentämiskokouksen (ns. kolme P:tä eli ‘poverty, prosperity and planet’). Pääjohtaja Bangan tavoitteena on virtaviivaistaa ja yksinkertaistaa Maailmanpankin toimintaa painottaen vaikuttavuutta. Pankissa kehitetään samalla uusia mekanismeja lisätä yksityistä rahoitusta. Pääjohtaja Banga on keskustellut Euroopan komission puheenjohtajan von der Leyenin kanssa Maailmanpankin ja komission välisestä yhteistyöstä.